

Кріль Ю. А.

Студентка 2-го курсу юридичного факультету

КНУ ім. Тараса Шевченка

Науковий керівник

Рябоконт Є.О., к.ю.н., доц., юридичний факультет

КНУ ім. Тараса Шевченка

МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ПОЗАСУДОВИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ

Розвиток сучасних тенденцій проголошує, що права та основоположні свободи людини та громадянина є найвищою цінністю, а честь та гідність особи, її свобода та особиста недоторканність є непорушними. Звісно, це потребує встановлення ефективного механізму захисту публічних інтересів та цивільних прав, чіткої правової системи та належного функціонування усіх гілок влади. Одним із фундаментальних напрямів на шляху до встановлення потужної правової країни та незалежного громадянського суспільства має стати впровадження належної процедури захисту та вирішення конфліктів, які виникають у приватно-правових спорах.

На наш погляд, медіація – це ефективний спосіб вирішення спорів без необхідності звертатися до суду. Під час медіації залучається незалежна третя сторона – незалежний медіатор, який допомагає обом сторонам досягти згоди. Тож, медіація – це альтернативний спосіб вирішення правових спорів за участю третьої сторони.

Протягом більш ніж 10 років світова практика застосування медіації під час вирішення правових спорів в позасудовому порядку стає все більш популярним, особливо в країнах з розвинутою ринковою економікою. Визнання ефективності медіації Європейським співтовариством визначений в Директиві Європейського парламенту та Ради Європи 21 травня 2008 року з приводу деяких аспектів у цивільних та господарських справах. Окрім того, у Рекомендації Комітету Міністрів державам-членам про медіацію в цивільних справах, Рада Європи проголошує основні засади та принципи процедури медіації та її впливу на вирішення приватно-правових спорів. Українське законодавство стосовно даної проблеми досі знаходиться на стадії формування. Проект Закону України «Про медіацію» був зареєстрований в Парламенті у 2013 році, проте досі не був прийнятим.

Тож, медіація – це процедура вирішення спорів, за допомогою якого сторони ведуть переговори щодо проблеми у спорі з метою досягнення згоди за участю одного або більше медіаторів. [1]

Відповідно до міжнародної практики медіація – найбільш ефективний із позасудових способів вирішення цивільних спорів. За допомогою медіації можуть бути вирішені досить різноманітні конфлікти, які виникають в усіх сферах суспільного життя. Наприклад, приватно-правові спори стосовно розділу майна, батьківської опіки над дітьми після розлучення, врегулювання відносин між сусідами, відносин спадкування, врегулювання конфліктів, які виникають з приводу трудових відносин між людьми тощо. [2. Мамич]

Основна мета переговорів – досягти спільного рішення, яке розглядатиметься найбільш доцільним та задовільним і яке кожен учасник процесу переговорів вважатиме їх згодою, або відмовою.

Медіація може забезпечити економічно вигідне та швидке позасудове вирішення спору в цивільних та господарських справах за допомогою процедури з урахуванням потреб та інтересів сторін. Договори, які є результатом посередництва, швидше за все повинні бути дотримані добровільно і мають зберігати дружні та сталі відносини між сторонами. Ці переваги стають більш виражені в ситуаціях, де відображаються міжнародні відносини. [3 директива]

Роль медіатора – допомогти сторонам дійти згоди у вирішенні їх проблем і досягти того результату, якого обидві сторони будуть раді досягти. Посередники не приймають жодних сторін, не роблять жодних суджень та не дають вказівок. Вони відповідальні за розвиток ефективного спілкування та досягнення консенсусу між сторонами. Основна увага на зустрічі з медіації спрямована на те, щоб дійти здорового глузду у мировій угоді для обох сторін у справі.

Але з іншого боку, досягнення точки згоди в медіації, у випадку коли сперечальники не в змозі, або не бажають спілкуватися одне з одним і досягти взаємно прийнятного рішення у спорі можу зустріти певних перешкод під час будь-яких переговорів. Наприклад, вибір некомпетентного медіатора, або сперечальники не мають зобов'язання вирішувати спір, або посередники призначені судом і у випадку, коли залучені страхові компанії або платники треті сторони, позивач не враховує всіх аспектів та здійснює передоручення перед медіацією, або сторони, представлені на переговорах, не мають відповідних повноважень щодо вирішення спору, або особи, які мають повноваження, не з'являються на переговорах і існує загроза належному оформленню документів щодо вирішення спору.

Проаналізувавши правову природу та існуючі світові тенденції щодо застосування медіації, ми усвідомили, що незважаючи на те, що це найефективніший та перспективний позасудовий спосіб врегулювання приватно-правових спорів, в Україні цей механізм охоплюється певними проблемними питаннями. Найпершою та найголовнішою проблемою є відсутність чинного правового врегулювання усіх аспектів медіації, включаючи усі галузеві процедури, наприклад такі як медіація в цивільних та господарських справах, або медіація у спорах про власність тощо. Впровадження законодавства про медіацію не лише сприятиме процесу ефективного вирішення конфліктів та досягнення згоди, втілення досягнутих рішень, які відповідають реальному стану речей і зберігають гарні людські відносини між сторонами, але також сприятиме вирішенню іншої нагальної потреби – розвантаження загальних судів, які переповнені спірними справами.

Врешті решт, успіх медіації істотно залежить від зобов'язань сперечальників у процедурі медіації та можливості медіатора та сперечальника ефективно спілкуватися одне з одним стосовно спору. Іншими проблемами, які можна уникнути, можуть бути такими ж простими, як координація медіації у судовому процесі, такими ж складними як адресування складів та передоручення прав страховикам на відшкодування шкоди, залучаючи декілька сторін та страхувальників. Незважаючи на це, фокусуємось на двох ключових питаннях – зобов'язанні сперечальників до здійснення процесу та ефективному спілкуванні сторін – посередник може забезпечити сперечальникам найкращу можливість досягти згоди під час переговорів.

Список використаних джерел

1. Recommendation Rec (2002)10 of the Committee of Ministers to member States on mediation in civil matters. [Електронний ресурс].-режим доступу: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec\(2002\)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=c1cbe6](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec(2002)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=c1cbe6)

2. Мамич М. В. Медіація як технологія врегулювання конфліктів / М. В. Мамич // Актуальні проблеми держави і права. – 2007. – Вип. 34. – С. 338-341.

3. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. [Електронний ресурс].-режим доступу:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>